

דבר מנהלת שפ"י לעלון מקוון לקראת השבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשע"ח

השימוש הגובר באינטרנט, באפליקציות וברשתות החברתיות בקרב כלל האוכלוסייה ובקרב ילדים ונוער בפרט, הביאו, לצד ההזדמנויות הרבות, גם לעלייה משמעותית ולהקצנה בתופעות אנטי חברתיות, באלימות ובפשעה ברשת.

כמדי שנה, מוביל משרד החינוך תכנית חינוכית ארוכת טווח לקידום התנהלות מיטבית ברשת ולמניעת פגיעה. התכנית כוללת מרכיבים של הסברה בדגש על אוכלוסיית ההורים, תכניות חינוכיות לגלישה בטוחה כולל פעולות של תלמידים עמיתים, איתור וטיפול באירועים חריגים והתערבויות קהילתיות לשינוי חברתי.

נושא הגלישה הבטוחה הוא חלק מתכנית כוללת של קידום אקלים, צמצום אלימות ופיתוח כישורי חיים. כחלק מהתכנית החינוכית, המתקיימת לאורך השנה, מציין משרד החינוך בחודש פברואר את השבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשע"ח בסימן - **"לפני ה-Share חושבים על החבר"**.

ישנם דגש על פיתוח אמפתיה ורגישות כלפי האחר ברשת. זאת, מתוך מטרה לסייע לתלמידים להרחיב את מיומנויות התקשורת בהן הם משתמשים בעולם הווירטואלי, לפתח את "שריר" האמפתיה באופן שמתאים למרחב זה ולקדם תקשורת בינאישית רגישה ומקרבת, הרואה את האחר ומתחשבת בצרכיו.

בהקשר זה, חשוב לשים לב כי פיתוח יכולת זו, הכוללת זיהוי והבחנה בתחושות וברגשות של אחרים ברשת, הופכת למורכבת שכן איננו רואים ו/או שומעים את הצד השני. על כן, יש לשים לב לאופן שבו הצד השני כותב את דבריו ולמסרים שהוא רוצה להעביר, לשימוש שהוא עושה בתמונות ואימוג'ים (ריגשונים) ולדרך בה הוא מעביר מסרים מצולמים/מוקלטים עם שמע.

השנה, בנוסף להטמעת המסרים והתובנות, משרד החינוך, בשיתוף בית הספר לתקשורת במרכז הבינתחומי, יזם פעילות חינוכית ייחודית המיועדת לתלמידים בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים במסגרתה ייבנה **"קוד אתי" ארצי**, המבוסס על עקרון "חכמת ההמונים". הקוד האתי, שייכתב על ידי התלמידים, יהווה מחוון להתנהגות ראויה ואחראית ברשתות החברתיות, לצד מניעת בריונות ברשת, עליו יתחייבו תלמידי ישראל.

בנוסף, שפ"י מייצג את מערכת החינוך בהפעלת מערך משולב, משטרתי-אזרחי, למניעה ולאכיפה של תופעות פוגעניות, אלימות ופשעה במרחב המקוון, לרבות פגיעות ברשתות החברתיות, נגד ילדים ובני נוער, מתן סיוע ראשוני לאירועי הפגיעה השונים ברשת וניתוב המשך טיפול על ידי מומחים ממשרדי הממשלה השונים.

מבקשת לעדכן אתכם במספר נושאים מתוך תכנית העבודה הנמצאים בפיתוח ובהטמעה:

"כישורי חיים"

"כישורי חיים" הינה תכנית חובה בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים בהיקף של שעה שבועית אחת. בחטיבה העליונה מהווה התכנית חלק משעות החינוך בשיתוף עם מנהל חברה ונוער ועם האגף לחינוך על יסודי.

בשנה זו אנו פועלים להרחיב את מספר בתי הספר המפעילים באופן סדיר בכל שכבות הגיל את התכנית על ידי המחנכים ובהדרכת היועצים החינוכיים. על מנת להגביר את הטמעת התכנית הוקצו שעות הדרכה ליועצים חינוכיים.

בכיתות בהן פועלת תכנית "כישורי חיים" רבים הסיכויים ליצירת קשר טוב יותר בין מורים לתלמידים, לחיזוק תחושת השייכות למסגרת החינוכית, להפיכת הגן ובית הספר למקום רלוונטי לחייהם, ולראיית הגננות והמורים ככתובת להיוועצות במצבי מצוקה.

התכנית ממשיכה להתפתח ולהתאים את עצמה למצבי חיים אתם מתמודדים התלמידים.

מבקשת לעדכן בפיתוחים חדשים של התכנית - התכנית הוכנסה [לתיק תכניות לימודים לעובדי הוראה](#); במסגרת תכנית "שיר של יום" בחינוך היסודי נכתבו מערכים לשירים הנבחרים; בשלבי סיום כתיבה של תכנית "כישורי חיים" לחינוך המיוחד בשיתוף עם האגף לחינוך מיוחד; נכתבו שיעורים מקוונים- בנושא מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול ושיעורים בנושא גלישה בטוחה - בעברית ובערבית; פותחו הכשרות מקוונות לחיזוק כישורי חיים "אל תלעגו לי - יצירת חברה אכפתית"; "כישורי חיים בגיל הרך"; "מגדר"; הכשרת מנהיגות נוער "עמיתים ומשפיעים" תורחב גם לנושא גלישה בטוחה ברשת.

בתהליך פיתוח - תכנית "כישורי חיים" לעל יסודי וכן כתיבת מערכים של כישורי חיים לתכנית הלימודים בשיתוף מפמ"רים במזכירות הפדגוגית.

לקראת ימים ושבועות מערכת עולים לאתר שפ"נט חומרי עבודה ב"כישורי חיים" המותאמים לרצף הגיל: 14 בינואר - "שבוע מערכת החינוך למניעת פגיעות מיניות", 4 בפברואר - "השבוע הלאומי לגלישה בטוחה", 11 בפברואר - "שבוע המשפחה".

שותפות חינוכית בין מסגרות החינוך וההורים

שפ"י מוביל תכנית מערכתית לחיזוק הקשרים בין ההורים ובין מסגרות החינוך, במטרה לקדם את התלמידים ואת התהליך החינוכי. הקשר והשותפות החינוכית באים לידי ביטוי בתחומים שונים על פני הרצף: יידוע ועדכון, היוועצות, תיאום, שיתוף פעולה.

הנחות העבודה בתחום שותפות חינוכית עם ההורים נשענות על ידע תיאורטי ומחקרי, על ניירות העבודה של היוזמה למחקר יישומי בחינוך המצביעים על ההשלכות של טיב הקשר עם המורים על מוטיבציה, הישגים לימודיים, אקלים חינוכי, מניעת התנהגויות סיכון ועוד.

משרד החינוך

התכנית כוללת: **כתיבת מסמך מדיניות** בשיתוף גורמים שונים במשרד ומחוצה לו, שמטרתו להגדיר ולהסדיר את מערכת היחסים, תוך התייחסות לערך המוסף של כל אחד מהצדדים, למרחבי השותפות, גבולותיה ולדרכים לקדם שותפות חינוכית במוסדות החינוך ובמערכת כולה; **הכשרה** של יועצים חינוכיים, פסיכולוגים חינוכיים, מנהלים וצוותי חינוך לניהול השותפות; **בניית מודל לשותפות הורים במסגרת החינוכית** ופרקטיקות לניהול השותפות שפותחו במסגרת הפיילוט שמתבצע במדגם של בתי ספר מכל המחוזות; **הוצאת אוגדן דיגיטלי** הכולל כלים ותהליכים אותם מומלץ לקיים בבתי הספר ובגנים במטרה לקדם את השותפות החינוכית; **הדרכת הורים** לקידום הורות מיטבית; תמיכה במכללות **בקידום הכשרת מנחי הורים**; **הורים במרכז**, הכשרת אנשי המקצוע ברשויות המקומיות להכניס לסדר היום את נושא העבודה עם הורים; **בניית מערך הדרכה** שיסייע בהפצת הידע ויפתח מומחיות בהדרכת בתי ספר במצבי משבר בקשר בין הורים וצוותי חינוך; הקמת **מרכז מהות** לביצוע **מחקרים** בנושא **ובניית סילבוס הכשרה במכללות להכשרת מורים**; **ניטור** - תפיסת ההורים את השותפות החינוכית על ידי ראמ"ה.

אנו רואים באנשי המקצוע של שפ"י את המומחים המובילים לצד מנהלי בתי הספר בהגברת השותפות החינוכית עם ההורים.

מיניות במרחב בטוח – תכנית בין משרדית בהובלת משרד החינוך ו"אשלים" ובשיתוף משרדי הממשלה וארגוני המגזר השני

המציאות המשתנה, בה המדיה תופסת מקום מרכזי בהעברת מידע ומסרים לילדים ובני נוער ומפגישה אותם עם תכנים שאינם מותאמים לגילם ההתפתחותי, מייצרת מצב בו בני הנוער מפתחים לעיתים עמדות, נורמות והתנהגויות לא מותאמות ובמקרים מסוימים אף התנהגויות פוגעניות.

נוכח מציאות זו, אנו עסוקים בפיתוח תכנית בין משרדית לקידום מיניות בריאה ולצמצום פגיעות מיניות. מטרת התכנית הן ליצור שינוי חברתי הכולל קידום תפיסות עמדות ומסרים המקדמים מוגנות, שוויון מגדרי ומיניות בריאה ולבנות טווח מענים מותאמים למצבים של פגיעה.

התוכנית מציעה נקודת מבט חדשה המדגישה את התפיסה החברתית-אקולוגית, את העבודה בכל רבדי החברה ובשילוב בין משרדי.

תכנית זו מתבססת על המודל החברתי האקולוגי הגורס כי משתנים רבים ברמת החברה, הקהילה, המעגל הקרוב והפרט משפיעים על התנהגות אלימה. מודל זה מבקש להשפיע על המעגלים השונים בעת ובעונה אחת וכן לחבר בין המאמצים השונים בזירה החינוכית, הרווחתית, הבריאותית והמשפטית **למאמץ משותף אחד**.

התכנית פועלת בארבע רמות- **רמת הפרט**: שינוי בתפיסות ובאמונות התומכות באלימות, שינוי תפיסות מגדריות, טיפול בפגיעה וצמצום שימוש פוגעני בחומרים ממכרים; **רמת המעגל הקרוב**: שינוי נורמות בקרב קבוצת השווים והשוות, שינוי בקרב המבוגרים המשפיעים על הפרט ובעיקר הורים; **רמת הקהילה**: יצירת "קווים אדומים" קהילתיים בנוגע לאלימות במערכות החינוך, הרווחה, אכיפת החוק והמשפט. בשכונה, במקומות הבילוי והעבודה; **רמת החברה**:

משרד החינוך

שינוי נורמות ואמונות המאפשרות אלימות מגדרית, קידום שוויון מגדרי ואתני, מדיניות חברתית וכלכלית.

התכנית פועלת כפיילוט בארבעה יישובים: באר-שבע, פתח-תקווה, אור-יהודה וקריית מלאכי. במהלך הפיילוט יפתחו היישובים, בשיתוף גורמי המקצוע, מענים, מבנים יישוביים, מהלכים חינוכיים, שותפות עם הורים והקהילה ומענים טיפוליים.

מלקויות ללמידה – התוכנית המערכתית לטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב

בשנת הלימודים הנוכחית יצאה לדרך רפורמה חדשה בחטיבות הביניים "מלקויות ללמידה" – תכנית תלת שנתית העוסקת באיתור ובהתערבות עם תלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב. התכנית מתוקצבת ב- 75 מיליון ₪ לאורך חמש שנים.

התכנית "מלקויות ללמידה" מדגישה את החשיבות בשינוי תפיסתי בקרב גורמי מערכת החינוך והציבור הרחב, ובמעבר מעיסוק בהתאמות בדרכי היבחנות למיקוד בתהליכי הוראה ולמידה מותאמים, תוך חיזוק הצוות החינוכי שילמד להכיר את הקושי של תלמידים עם לקות למידה, לזהות את כוחותיהם, לאתר מענים חלופיים לדרך הלמידה ולצייד בכלים ובאסטרטגיות למידה, שיסייעו לתלמידים להתמודד עם הקושי שלקויות הלמידה יוצרת עבורם.

התכנית "מלקויות ללמידה" פועלת בשנת הלימודים הנוכחית כפיילוט בכיתות ז' ב- 15 רשויות מקומיות ב- 76 חטיבות ביניים. בשנים שלאחר מכן יתווספו בהדרגה רשויות מקומיות נוספות, עד להטמעה בכל הארץ.

התכנית כוללת: איתור ראשוני של תלמידים עם קשיים לימודיים בתהליכי מיפוי שכבתיים באמצעות מבדק עמ"ת ומבדקים במתמטיקה ואנגלית; מתן מענים וליווי פדגוגי של התלמידים על ידי שעות פרטניות, שעות שילוב, מת"ליות; תכניות התערבות תוספתיות ועוד; הכשרת הצוות, הקמת מרכזים מלקויות ללמידה בשפ"חים שיהיו אחראים על אבחונים לתלמידים המומלצים בכיתות ט' לצורך קביעת זכאותם להתאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות במעבר לחטיבה העליונה; בחינת ההתאמות בהיבחנות ופיתוחים טכנולוגיים לצורכי התאמות. התכנית תלווה בהערכה על ידי ראמ"ה.

אנו תקווה שהמעבר מאבחון להתערבות חינוכית ממושכת הכוללת מעקב, תיעוד, משוב, בקרה, סטנדרט מקצועי ופיקוח על האבחונים, ייתן מענה הולם לצרכיהם של התלמידים המאותרים ויאפשר להם להיות לומדים עצמאיים.

בברכה,

חנה שדמי

מנהלת אגף שפ"א